

Yetişkin Güvensiz Bağlanma Boyutlarının Eş Tükenmişliğini Yordama Gücü: Üniversite Akademik Personeli Örneği*

Kadriye DOĞAN**
Hatice DEVECİ ŞİRİN***

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, üniversite akademik personellerinin bağlanma özelliklerinin evlilik ilişkilerinde yaşadıkları eş tükenmişliği düzeylerini ne düzeyde etkilediğini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu bir kamu üniversitesinde akademik personel olarak görev yapan 103'ü kadın, 211'i erkek toplam 314 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların; %17.5'si lisans, %25,8'i yüksek lisans, %56.7'i doktora düzeyinde eğitim görmüş bireylerden oluşmaktadır. Çalışma grubunun %8.6' Profesör, %10.8 Doçent, %21 Doktor Öğretim Üyesi, %8.3'ü Öğretim görevlisi, %32.2'si Araştırma Görevlisi, %19.1'i diğer akademik kadrolarda görev yapmaktadır. Araştırma verileri 2015-2016 akademik yılı içinde toplanmıştır. Araştırmada katılımcıların eş tükenmişliği düzeyini belirlemek için Eş tükenmişliği Ölçeği-ETÖ, yakın ilişkilerle ilgili bağlanma formasyonunu belirlemek için Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-YİYE II evli bireylere uyarlanarak kullanılmıştır. YİYE-II'yi evli bireylere uyarlamak amacı ile araştırmanın çalışma grubundan ayrı olarak 142 kadın 46 erkek toplam 188 evli bireyden veri toplanmış ve bu veriler üzerinde güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Uyarlama çalışması sonucunda, YİYE II'nin evli örnekleme kullanılabilir formunun, orijinal ölçekteki faktör yapısına uygun olarak 2 boyutlu bir yapı gösterdiği belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda; 1,2,6, 9,10, 12, 17, 28, 31 ve 35 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 26 maddenin 13'ü bağlanmaya ilişkin kaygı boyutunda ve 13'ü bağlanmaya ilişkin kaçınma boyutunda yer almaktadır. YİYE-II'nin uyarlanan formu varyansın 37.535'ni açıklamaktadır. Araştırmada çalışma grubunun özelliklerini betimlemek için betimsel istatistikler, YİYE-II'nin ETÖ puanlarını yordama derecesine ilişkin işlemler için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizinden önce, değişkenlerin regresyon analizi için gereken varsayımları ve şartları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi ile elde edilen bulgulara göre güvensiz bağlanma boyutları olan kaygı ve kaçınma akademik personellerin eş tükenmişliği puanlarının toplam varyansının % 23'ünü açıklamaktadır. Kalan diğer kısım ise modele dahil edilmeyen başka değişkenler tarafından açıklandığı görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma akademik personelin evlilik ilişkisinde yaşadığı tükenmişliğin belirleyicileridir. Araştırma bulguları Psikodinamik-Varoluşçu Eş tükenmişliği modeli ve Bağlanma Teorisi ile ilgili yapılan önceki araştırma bulguları ve kuramsal açıklamalara dayandırılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eş tükenmişliği, Kaygı, Kaçınma, Bağlanma teorisi, Psikodinamik- Varoluşçu eş tükenmişliği modeli.

The Predictive Power of Adult Attachment Dimensions on Couple Burnout: The Case of University Academic Staff

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine how the attachment styles of academicians influence the level of couple burnout in marriage. The study group of the research consists of 314 participants, 103 female and 211 male, working as academic staff in a public university. 17.5% of the participants have bachelor's degree, 25.8% have master's degree and 56.7% have PhD. 8.6% of the study group are professors, 10.8% are associate professors, 21.0% are assistant professors, 8.3% are lecturers, 32.2% are research assistants and 19.1% are employed in other academic units. The data of the research is collected in the 2015-2016 academic year. In order to determine the level of couple burnout of the participants in the study, Couple Burnout Measure (CBM); and to determine the attachment formation related to close relationships, Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R) is used by adapting to married individuals. In order to adapt ECR-R to married individuals, data is collected from 188 married (142 female and 46 male) participants separately from the study group, and reliability and validity checks are performed. The form of the ECR-R which can be used in the married individuals' sample was obtained a two dimensional structure in accordance with the factor structure of the original scale. As a result of factor analysis; Items 1, 2, 6, 9, 10, 12, 17, 28, 31 and 35 were removed from the scale.. Of the remaining 26 items, 13 items are in the attachment related anxiety dimension and 13 items are in the attachment related avoidance dimension. The adopted form of ECR-R explains 37,535 of the variance. Descriptive statistics were used to describe the characteristics of the study group. When analyzing the data, multiple linear regression analysis is used for the procedures related to the ECR-R's degree of predicting the CBM scores. Prior to multiple linear regression analysis, it is checked that whether the variables meet the assumptions and requirements for regression analysis. The findings obtained through multiple

*Bu makale Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı ABD'da 2018 yılında tamamlanmış 493014 nolu "Akademik personellerde evlilikte bağlanma ve eş tükenmişliğinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden düzenlenmiştir.

**Uzm.Kl.Psk., orcid no: 0000-0002-6638-8242, dogankadriyee@gmail.com

*** Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, orcid no: 0000-0002-0529-0209, haticedevcisirin@selcuk.edu.tr

Makalenin Gönderim Tarihi: 25.09.2018; Makalenin Kabul Tarihi: 20.05.2019

linear regression analysis suggest that anxiety and avoidance, the insecure attachment dimensions, explain 23% of the total variance of the burnout scores of academic staff. The remaining part, on the other hand, is explained by other variables that are not included in the model. According to the research results, anxious and avoidant attachment are the determinants of the couple burnout experienced in marital relationship by academic staff. The research findings are interpreted on the basis of previous research findings and theoretical explanations related to Psychodynamic-Existential Couple Burnout Model and Attachment Theory.

Keywords: Couple burnout, Anxiety, Avoidance, Attachment theory, Psychodynamic-Existential couple burnout model.

1. Giriş

Evlilik bireylerin sosyal, mesleki ve öznel dünyasını etkileyebilen bir ilişki biçimidir. Evlilik ilişkisi, eşlerin bireysel özelliklerinden etkilendiği gibi dışsal faktörlerden de etkilenmektedir. Bu çalışmada dışsal stresörlerin yoğun olduğu bir mesleği yürüten üniversite akademik personellerinin perspektifinden evlilikle ilgili iki önemli değişkene ışık tutulmuştur. Bu değişkenlerden biri çift uyumunu etkileyen önemli bir faktör olan eş tükenmişliği diğeri bireylerin ilişkilerine ilişkin davranış kalıplarını şekillendiren bağlanma yönelimleridir. Eş tükenmişliği, bireyin romantik ilişkisinden bilinçli veya bilinçdışı beklentilerini karşılayamadığı zaman ortaya çıkan şiddetli üzüntü halidir. Bağlanma formasyonu ise bireyin ilişkilerini şekillendiren güçlü davranış kalıplarıdır. Bu iki değişkenle ilgili kuramsal açıklamalarda yakın ilişkiler bulunmaktadır.

2. Bağlanma Teorisi

Bağlanmayı bir kavramdan çok bir sistem olarak yaklaşıp tanımlamak daha doğru olacaktır. Bağlanma sistemi, bebeklikte birincil bakım verene karşı hissedilen duygusal bağ, yakınlık ve bu yakınlığı devam ettirme arayışının daha sonraki zamanlarda bilişsel, davranışsal ve duygusal örüntülere dönüşerek meydana getirdiği bir sistemdir (Bowlby, 2012, 2014; Shaver ve Mikulincer, 2002). Bağlanma sistemi, bireyin bir tehdit algılaması üzerine aktive olur ve organizma güvenlik arayışına girer. Güvenlik sağlandığında bağlanma sistemi aktivasyon sona erer (Mikulincer, vd. 2002). Bağlanma figürü ile tutarlı ve sıcak ilişkisi sonucu içsel çalışan modelleri olumlu olarak gelişmekte ve güvenli bağlanma oluşmaktadır. Güvenli bağlanan bireyler, kendilerini sevebilir ve değerli olarak algılamakta, diğerlerini de güvenilir ve destekleyici olarak algılamaktadır. Öte yandan yakınlık ihtiyacının karşılanmaması, sıklıkla soğuk ve reddedici yaşantılarla karşılaşması durumunda içsel çalışan modellerin olumsuz olarak biçimleneceği ve güvensiz bağlanmanın oluşacağı kabul edilmektedir (Collins, 1996; Collins ve Read, 1990). Güvensiz bağlanma iki temel boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar bağlanmaya ilişkin kaygı ve bağlanmaya ilişkin kaçınma boyutları olarak adlandırılmaktadır. Kaygı boyutu reddedilmekten ve terk edilmekten korkma şeklinde tanımlanmıştır ve insanların gereksinim duyduklarında eşlerinin erişilebilir ve destekleyici olup olmadığına dair endişe miktarını yansıtır. Kaçınma boyutu ise yakınlık ve bağlılığa yönelik korku ve huzursuzluk ile karakterizedir. Bu boyut da insanların başka kişilerin iyi niyetine ne kadar güvendiğini, duygusal uzaklığı sürdürmeye ne kadar çaba sarf ettiklerini ve bir ilişkide eslerinden ne kadar bağımsız kalmayı istediklerini yansıtmaktadır (Brennan vd. 1998; Kong vd., 2018; Molero vd., 2017; Özpolat Yılmaz vd., 2014; Widom vd., 2018; Yıldızhan, 2017). Bağlanma sistemi yaşam süresince bireyin yönelimlerini etkilemektedir.

Alan yazın tarandığında yetişkin bağlanması ve yakın ilişkilerle ilgili çalışmalara rastlanmaktadır. Yakın ilişkilerde bağlanma; belirsizlik (Mikulincer vd., 2010), mükemmeliyetçilik (Pishva ve Besharat, 2011; Ulu ve Tezer, 2010), problem çözme (Arslan vd., 2012), kıskançlık (Marshall vd., 2013), saldırganlık (Seiffge-Krenke ve Burk, 2015; Wright, 2017), öznel iyi oluş ve ilişki doyumu (Molero vd., 2017) özür dileme ve savunma stratejileri (Schumann ve Orehek, 2019), dini inançlar ve çift uyumu (Pollard vd., 2014), uyumluluk faktörleri (Drake, 2014) açısından incelenmiştir.

3. Eş Tükenmişliği Modeli

Eş tükenmişliği, uzun dönemli bir ilişkide duygusal taleplerin yoğunlaşması sonucu ortaya çıkan, beklentiler ile gerçeklik arasındaki süregelen farklılığın neden olduğu zihinsel, fiziksel ve duygusal bir yorgunluk durumudur (Pines, 1996). Psikoanalitik-Varoluşçu Modele göre bireyler doyurulmamış çocukluk ihtiyaçlarını giderecek ve çocukluk yaşantılarına anlam katacak bir eş seçerler (Pines, 1996). Oysaki ilişkilere yönelik bu tür aşırı beklentilerin karşılanmama olasılığı oldukça yüksektir. Seçilen eş, çocukluk

travmalarının yol açtığı yaraları iyileştirmek yerine, aynı travmaların yeniden yaşanmasına neden olduğunda, yani beklentiler karşılanmadığında tükenmişlik ortaya çıkmaktadır (Pines ve Nunes, 2003).

Psikonalitik-Varoluşçu Eş Tükenmişliği Modeli ile ilgili araştırmalar son yıllarda yoğunlaşmakla birlikte oldukça sınırlıdır. Bu araştırmalarda eş tükenmişliği; kariyer tükenmişliği(Laes ve Laes, 2001; Pines vd.,2011; Pines ve Nunes, 2003), boşanma eğilimi (Koolae ve Adibrad, 2010), mesleki tükenmişlik ve evlilik uyumu (Çapri, 2008), eş desteği, karşılıklı güven ve bilişsel çarpıtmalar (Pamuk ve Durmuş, 2015), bağlanma ve duygusal düzenleme (Kızıldağ ve Vatan, 2016), doğurganlık (Nikoubakht vd.,2011), iş tükenmişliği, çift uyumu, eş desteği (Kızıldağ ve Yıldırım, 2018) değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir.

Eş tükenmişliği hem içsel değişkenlerden hem de meslek ile ilgili değişkenlerden etkilenmektedir. Bu sebeple bu çalışmanın araştırma grubu tükenmenin en yoğun biçimde yaşanabileceği mesleklerden biri olan üniversite akademik personelinden(Ardıç ve Polatçı, 2008; Budak ve Sürgevil, 2005) oluşmuştur. İş yükü, kadro sorunları, başarılı olma baskısı ve ücret yetersizliği gibi sorunlar akademik personelin tükenme sürecini etkilediği düşünülmektedir (Ergin, 1995). Mesleki tükenmişlik ile eş tükenmişliği arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğunu (Kızıldağ ve Yıldırım, 2018) ve meslek tükenmişliğine yol açan nedenler ile eş tükenmişliğine yol açan nedenler benzer olduğu (Çapri, 2008; Pines, 1996) düşünüldüğünde eş tükenmişliğinin en iyi gözleneceği meslek gruplarından biri akademik personellerdir. Fakat alan yazında akademik personellerin eş tükenmişliğini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan bu çalışma bir boşluğu dolduracaktır. Ayrıca Alan yazında güvensiz bağlanma boyutları olan kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın eş tükenmişliği üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu bakımdan bu çalışma eş tükenmişliği modelinin açıklanmasına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın amacı “Akademik personellerin evlilik ilişkilerinde yaşadıkları eş tükenmişliği düzeylerini bağlanma özelliklerinin ne düzeyde etkilemektedir?” sorusunu yanıtlamaktır. Araştırma problemini aydınlatmak için aşağıdaki alt problemler cevaplanmıştır.

1. Evli akademik personelin kaygılı bağlanma boyutundan aldığı puanlar eş tükenmişliği puanlarını anlamlı düzeyde açıklamakta mıdır?
2. Evli akademik personelin kaçınmacı bağlanma boyutundan aldığı puanlar eş tükenmişliği puanlarını anlamlı düzeyde açıklamakta mıdır?

4.Yöntem

Bu araştırmada evli bireylerin eş tükenmişliği ile bağlanma özellikleri arasındaki ilişkileri ortaya koymak, amacıyla genel tarama modelinde korelasyonel desen kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2012).

4.1.Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu bir kamu üniversitesinde akademik personel olarak görev yapan evli bireyler arasından seçkisiz örnekleme yoluyla atanan 314 katılımcıdan oluşturmaktadır. Katılımcıların her birine çalışmanın amacı anlatılmış ve ölçme araçları tanıtılmıştır. Ölçme araçları araştırmaya katılmaya gönüllü olan akademik personeller tarafından doldurulmuştur. Katılımcılara ait sosyo-demografik bilgiler aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin betimleyici bilgiler

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	103	32.8
	Erkek	211	67.2
Yaş	20-29 yaş	74	23.5
	30-39 yaş	145	46.2
	40 ve üstü yaş	95	30.3
Eğitim Durumu	Lisans	55	17.5
	Yüksek Lisans	81	25.8
	Doktora	178	56.7
Akademik Durumu	Prof. Dr.	27	8.6
	Doç. Dr.	34	10.8
	Dr.Öğr.Üyesi	66	21.0
	Öğr. Gör.	26	8.3
	Araş. Gör.	101	32.2
	Diğer	60	19.1
Evlilik Süresi	1-5 yıl	137	43.6
	6-10 yıl	58	18.5
	11-15 yıl	41	13.0
	16-20 yıl	32	10.2
	21 yıl ve üzeri	46	14.7
Çocuk Sayısı	Yok	104	33.1
	1	79	25.2
	2	89	28.3
	3 ve üzeri	42	13.4
Evllenme Usulü	Görücü Usulü	78	24.8
	Tanışarak	236	75.2
	Toplam	314	100

4.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların yakın ilişkilerdeki bağlanma örüntülerini belirlemek için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE), eşlerin tükenmişlik düzeyini belirlemek için Eş Tükenmişlik Ölçeği (ETÖ) ve araştırma grubundaki bireylerin kişisel bilgilerini toplamak için Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II): Fraley vd., (2000) tarafından yetişkin bağlanma örüntülerini belirlemek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçme aracı 7'li Likert tipi (1=kesinlikle katılmıyorum; 7= kesinlikle katılıyorum) 36 madde ve iki temel boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışması üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemden toplanan verilerle yapılmıştır. Buna göre ölçek orijinal formundaki gibi 36 maddeli ve 2 boyutludur. Ölçekte yer alan 18 madde bağlanmaya ilişkin kaygı ve diğer 18 madde bağlanmaya ilişkin kaçınma ölçmektedir. Her bir alt boyuttan alınan puan 18 ile 126 arasında değişmekte ve ölçekten alınan puan arttıkça kaçınma ya da bağlanma ilişkin kaygının arttığı söylenmektedir. Kaygı boyutunda “İlişkilerimi kafama çok takarım.” ve kaçınma boyutunda “Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır” gibi maddeler yer almaktadır.

Bu çalışmada, yalnızca evli bireyler üzerinde yakın ilişkiler araştırılacağından, evli katılımcılardan oluşan bir örneklem üzerinde yeniden geçerlik güvenirlik çalışması yapılması uygun görülmüştür. Bu bağlamda 188 evli katılımcı (142 kadın, 46 erkek) üzerinde YİYE-II'nin geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Yapılan KMO-Bartlett testi sonucunda KMO değeri 0,844, Bartlett testi ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Veri setinin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür. Daha önce ölçeğin faktör yapısı bilindiğinden 2 faktör ile sınırlandırılarak faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi için temel bileşenler analizi ve varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör yükü 0.32'den düşük olan maddeler analizden çıkartılmıştır. Yapılan ilk faktör analizi sonucunda, faktör yükü 0.32'nin altında kalan 2 ve 17 numaralı maddeler, negatif yüklenen 9,31 ve 1 numaralı maddeler ile her iki boyutta da faktör yükü alan 28 ve 35 numaralı maddeler analizden çıkartılmıştır. Kalan maddeler için yeniden faktör analizi yapılmış, 6, 10 ve 12 maddelerin kaçınma boyutu yerine kaygı boyutunda yer aldığı görülmüştür. Bu maddelerin evli bireylerde farklı şekilde işlediği gerekçesiyle alan uzmanına danışılarak çıkarılmasına karar verilmiştir. YİYE-II formunun bağlanmaya ilişkin kaygı boyutunda 13 ve bağlanmaya karşı kaçınma boyutunda ise

yine 13 madde olmak üzere toplam 26 maddeden oluştuğu görülmektedir. Açıklanan toplam varyans ise 37.535'dir. YIYE-II ye ait faktör yükleri belirlendikten sonra, alt boyutlar için ve ölçeğin tamamı için güvenilirlik analizi yapılmış, Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen güvenilirlik katsayıların 0.80'in üzerinde olduğu görüşmüştür. Ölçeğin alt boyutları ve tamamının oldukça geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Eş Tükenmişlik Ölçeği (ETÖ): Pines (1996) tarafından geliştirilen ETÖ evli olan, flört yaşayan, nişanlı olan veya çift olarak nitelendirilen tüm ilişki türlerinde yer alan kişilerin tükenmişlik düzeyini ölçmek üzere geliştirilmiş 7'li likert tipi (1=Hiçbir zaman, 7=Her zaman) 21 maddeden oluşan bir ölçme aracıdır. ETÖ, Türk kültürüne Çapri (2008) tarafından uyarlanmıştır. ETÖ'nün "eş ile ilgili hayal kırıklığına uğramış ve gücümz." ve "Kafası karışmış, sıkıntılı." gibi maddeler yer almaktadır. ETÖ'den beş aşamalı bir puanlama sonucunda tek bir toplam puan elde edilmekte ve bireyin tükenmişlik düzeyi 4 kategori altında değerlendirilmektedir. Birinci kategoride, ölçekten alınan "2 ve altındaki" puanlar herhangi bir tükenmişlik durumu olmadığı şeklinde değerlendirilmektedir. İkinci kategoride, ölçekten alınan "3" puan tükenmişlik için bir tehlike sinyali olarak, üçüncü kategoride, ölçekten alınan "5" puan bir kriz durumunda olma olarak değerlendirilmektedir. Dördüncü kategoride, ölçekten alınan "5 ve üzerindeki" puanlar derhal yardım gerektiren durum olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırma için Cronbach alfa 0.94 olarak hesaplanmıştır.

4.3.İşlem

Araştırma verileri bir devlet üniversitesinde görev yapan akademik personelden 2015 Temmuz ile 2016 Şubat tarihleri arasında araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Toplam 314 akademik personel ölçeklerde yer alan sorulara yanıt vermiştir. Katılımcılara, ölçekleri cevaplamadan önce çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Ölçeklerin yanıtlanması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin analizinde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YIYE-II)'nin eş tükenmişliğini yordama derecesine ilişkin işlemler için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmadan önce, yordayıcı değişkenler (bağlanma) ile ölçüt (bağımlı) değişken (eş tükenmişliği) arasındaki ilişkinin regresyon analizi için gereken varsayımları ve şartları karşılayıp karşılamadığı kontrol edilmiştir. Öncelikle sürekli verilerin normallik dağılımını sağlayıp sağlamadığına bakılmış bu amaçla çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Bu katsayıların sifıra yakın olması nedeniyle (en yüksek = 0.05, en düşük= 0.72) dağılımların normal olduğu kabul edilmiştir. Standardize edilmiş artık değerler ve standardize edilmiş yordanan değerler için saçılma diyagramlarına göre de dağılımın doğrusallık varsayımından çok fazla sapma göstermediği görülmüştür. Ayrıca çoklu doğrusal regresyon analizine girecek bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olmaması gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında, kaçınma ve kaygı değişkenleri için VIF değeri 1,275 ve tolerans değeri. 785, CI değeri ise 9,92 ve 9,66 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler göz önüne alındığında veri setinde çoklu bağlantı olmadığı sonucuna varılabilir. Çok değişkenli doğrusal regresyonda otokorelasyonun da olmaması varsayımı sağlanmalıdır. Yapılan Durbin-Watson analizi sonucu d katsayısı 1,92 bulunmuştur. Değişkenlerin hata terimleri arasında otokorelasyon bulunmamaktadır. Standardize edilmiş yordanan değişken için histogram ve normal dağılım eğrilerinin normal dağılım gösterdiği ve dağılımın doğrusal olduğu görülmüş ve regresyon analizinin varsayımları kontrol edilmiştir.

5.Bulgular

Araştırmada yakın ilişkilerde yaşantılar envanterinin kaygı ve kaçınma alt boyutlarına ilişkin puanların, eş tükenmişliği ölçeğinden alınan puanları için ortalama, standart sapma ve minimum maksimum puanlarından oluşan betimsel istatistik değerleri ve değişkenler arası Pearson korelasyon katsayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Regresyona analizindeki değişkenlere ilişkin korelasyon katsayıları ve ortalama, standart sapma minimum ve maksimum değerleri

	Ort	Ss	Minimum	Maksimum	Eş Tükenmişliği	Kaçınma	Kaygı
Eş tükenmişliği	2.58	.89	1	5.19	1	.42	.40
Kaçınma	3.34	.86	1	5.69	.42	1.00	.46
Kaygı	3.42	.93	1	5.54	.40	.46	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Son olarak, eş tükenmişliği ile bağlanmanın kaygı boyutu ile ($r = .40$; $p < .001$), kaçınma boyutu ile ($r = .42$; $p < .001$) ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Eş tükenmişliğinin yordayıcılarını belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Bağlanma boyutlarına (kaygı ve kaçınma boyutları) yer verilmiştir. Regresyon model özeti Tablo 3’te verilmiştir. R^2 bize bağımlı değişkenin yüzde kaçlık kısmının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını göstermektedir. Aynı zamanda daha önce otokorelasyonu test ettiğimiz Durbin Watson testi de bu tabloda yer almaktadır. Tablo 3 incelendiğinde; eş tükenmişliğinin %23’ü YIYE II’nin kaygı ve kaçınma alt boyutlarının açıkladığı, kalan diğer kısmın ise modele dahil edilmeyen başka değişkenler tarafından açıklandığı görülmektedir.

Tablo 3. Model özeti tablosu

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Kestirimin standart hatası	Durbin-Watson
1	.48	.23	.23	.78	1.92

Daha sonra kurulan regresyon modelinin anlamlı olup olmadığı test edilmiştir. Bunun için kurulan modele ait ANOVA sonuçları incelenmiştir. Tablo 4’de yer alan sonuçlar incelendiğinde, Modelin $F=48,18$ ve $p < 0.00 < 0.05$ değerleriyle anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Modelin anlamlılığına ilişkin ANOVA tablosu

Model	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Regresyon	59.44	2	29.72	48.18	.00
Artık	191.84	311	.61		
Toplam	251.29	313			

Model sonucu elde edilen parametre değerleri ve bunlara ilişkin t değerleri Tablo 5’de verilmiştir. Tablo 4’deki ANOVA testi sonucu modelin bir bütün olarak anlamlılığını test ederken, t testi ise değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı olup olmadığını test etmektedir. Tablo 5’de görüleceği gibi sabit terim 0.65 bulunmuştur. Bu sabit terim, kaygı ve kaçınma boyutlarının etkisi sıfır olsa bile eş tükenmişliğinin evli çiftlerde 0.657 birim olduğunu göstermektedir. Kaçınma boyutuna ait parametre değeri, 0.327, kaygı boyutuna ait parametre ise 0.25’dir. Bu katsayılar, kaçınma ve kaygı boyutlarındaki bir birimlik artışın eş tükenmişliğinde ne kadar artışa neden olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Çoklu doğrusal regresyon katsayı tablosu

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar				Tollerans değeri	VIF
	B	Standart hata	Beta	t	p			
Sabit	.65	.20		3.25	.00			
Kaçınma	.32	.05	.30	5.51	.00	.78	1.27	
Kaygı	.25	.05	.25	4.63	.00	.78	1.27	

Tablo 5’deki Beta değeri bağımsız değişkenlerin önem sırasını gösterir. En yüksek Beta değerine sahip olan değişken görece olarak daha önemlidir. Bu bilgiler ışığında, kaçınma boyutunun Kaygı boyutuna göre regresyon modelinde görece daha önemli olduğu söylenebilir. Regresyon analizi sonuçlarına göre eş tükenmişliğinin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği

$EŞ\ TÜKENMİŞLİĞİ = 0.65 + 0.32 \times KAÇINMA + 0.25 \times KAYGI$ şeklinde oluşmuştur.

6. Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularına göre güvensiz bağlanma boyutları akademik personellerin eş tükenmişliği puanlarındaki değişimi anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Pines (2004) kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile tükenmişliğin anlamlı pozitif yönlü ilişkili, güvenli bağlanmanın ise negatif yönlü ilişkili olduğunu bildirmiştir. Kızıldağ ve Vatan (2016) tarafından yapılan çalışmada ise kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın eş tükenmişliği puanlarını açıkladığı görülmüştür. Pines (2004) ve Kızıldağ ve Vatan'ın (2016) çalışmalarına ait bulgular bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Araştırma bulgularında ortaya konan regresyon eşitliğine bakıldığında akademik personelinin eş tükenmişliği puanları üzerinde özellikle kaçınma boyutu puanlarının kaygı boyutundan daha önemli bir etkiye sahip olduğu gözlenmiştir. Üniversite akademik personeli bir biri ile ilişkili fakat farklı birçok görevi birlikte yürütmektedir. Bu sebeple akademik personelin stres düzeylerinin yüksek olduğu geçmiş çalışmalarda gözlenmiştir (Abouserie, 1996; Blix vd.,1994; Gillespie vd.,2001). Evli akademik personelin hem iş ile ilgili hem de aile ile ilgili görevleri bir arada yürütmesi beklenmektedir. İş ve aile ile ilgili sorumlulukların sebep olduğu içsel çatışmalardan doğan stres eşlerin birbirlerine sıcaklık gösterme davranışlarını azaltarak evlilik kalitesini düşürdüğü bilinmektedir (Matthews vd.,1996). Evlilik kalitesini eşlerin ilişkilerine yönelik algıları belirlemektedir (Robles vd., 2014). Bireyin evlilik ilişkisinde kendini tükenmiş algılaması olumsuz bir algıdır. Dolayısı ile akademisyenlerin stresli çalışma koşullarının evliliklerinde de eş tükenmişliği yaşamalarına yol açabileceği düşünülmektedir. Bir kamu üniversitesinin çeşitli birimlerinde görev yapan akademik, idari ve sağlık personelinde oluşan bir örneklem üzerinde yapılan çalışmada personel türünün eş tükenmişliğinin önemli bir yordayıcısı olduğu bildirilmiştir (Çapri ve Gökçakan, 2013).

Öte yandan iş, aile ya da paylaşılan diğer sosyal çevrelerdeki stres kaynakları benzer özellikler gösterse de farklı tepkiler verilebilir. Bireylerin stres yaratan durumlara verdikleri tepkilerde (distress) bireysel farklılıklar söz konusudur (Story ve Bradbury, 2004). Stres ve kaygı yaratan durumlarda bağlanma sistemi uyarılır ve harekete geçer (Bowlby, 2014). Bireyler bağlanma oryantasyonlarına göre stresli durumlarda farklı tepkiler vermektedir. Örneğin; stres durumunda kaçınmacı bağlanan bireyler güvenli bağlanmalara göre daha az fiziksel temas, duygusal destek ve destekleyici yorum arayışına girmektedir. Bununla birlikte eşine yönelik duygusal, sözel ya da fiziksel destek verme davranışı da daha azdır (Collins ve Feeney, 2000; Simpson vd.,1992; Simpson vd.,2002). Yine Paley vd., (1999) her iki eşin bağlanma stilleriyle evlilikle ilgili fonksiyonları inceledikleri çalışmada güvenli bağlanan çiftlerin evlilikte sorun çözme ve çatışmanın sonuçlarını yönetmede güvensiz bağlananlara göre daha iyi olduğunu bulmuştur. Davila ve Bradbury (2001) ise yeni evli çiftleri 4 yıl boyunca izleyerek mutlu çiftler, mutsuz ama boşanmamış çiftler ve boşanmış çiftleri bağlanma özellikleri bakımından incelemiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre de evli mutsuz ve boşanmış çiftler, mutlu çiftlere nazaran daha yüksek düzeyde güvensiz bağlanmaktadır. Molero vd. (2017) kaygılı bağlanmaya göre kaçınmacı bağlanmanın evlilikteki doyumunu daha olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Ayrıca, bu çalışmayla benzer örneklem olmasa da insan yaşamında karşılaşılabileceği en stresli durumlardan biri olan akciğer kanserli hastalar ve eşleriyle yapılan çalışmalarda güvensiz bağlanan çiftlerin güvenli bağlanmalara göre çift uyumlarının düşük olduğu, kaygılı olanların daha endişeli olduğu, kaçınmacı bağlanmaların ise evlilik kalitesinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir (Porter vd., 2012). Öyle görünüyor ki bireylerin bağlanma özellikleri eşe olan tutumlarını etkilemektedir. Özellikle güvensiz bağlanma çift arasında yakınlığı ve desteği azaltan evlilikte tükenmeyi ortaya çıkaran bir faktör olarak görülebilir. Bu bilgilerden yola çıkarak güvensiz bağlanma özelliklerinin evlilik fonksiyonlarını etkilediği, güvensiz bağlanma boyutlarından biri olan kaçınmacı bağlanmanın ise eş desteğini azalttığı ve uyumu bozduğu için eş tükenmişliğini beslediği söylenebilir.

Eş tükenmişliği ile evlilik uyumu ve doyumunun ilişkili olduğu bilinmektedir. Çapri ve Gökçakan (2012) çalışmalarında evlilik uyumunun eş tükenmişliğinde oldukça etkili olduğunu ifade etmiş, evlilik uyumlarının yüksek olduğu çiftlerde, eş tükenmişliğinin daha düşük düzeyde yaşanacağını ifade etmişlerdir. Kızıldağ ve Yıldırım (2018), çift uyumunun eş tükenmişliğinin yordayıcılarından olduğuna dair bulgulara ulaşmıştır. Bununla birlikte, Sığırcı (2010) çalışmasında evlilik doyumunu ile bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutları arasında ters yönde bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Çapri ve Gökçakan (2012), Kızıldağ ve Yıldırım (2018) ve Sığırcı (2010)'un çalışmalarının sonuçlarına bakarak uyum ve doyum

puanları arttıkça eş tükenmişliği ve güvensiz bağlanma puanlarının azaldığı söylenebilir. Buradan yola çıkarak çift uyumu ile ilişkisi bilinen eş tükenmişliği ve güvensiz bağlanma değişkenlerinin bu araştırma bulgularında ortaya konan açıklama gücünün geçmiş araştırma sonuçları ile de kısmen paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; akademik personelin eş tükenmişliği düzeylerinin belirleyicilerinden biri bağlanma özellikleridir. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma akademik personellerin evlilik ilişkilerindeki tükenme düzeyini açıklamaktadır.

Bu araştırma, çalışma grubu ve ölçme araçları bakımından bir takım sınırlılıklar barındırmaktadır. Çalışmada bağlanma formasyonu güvensiz bağlanma boyutları olarak ele alınmıştır. Güvenli bağlanma ile eş tükenmişliği ilişkisi incelenmemiştir. Evli akademik personelin bağlanma özelliklerini belirlemek için kullanılan ölçme aracı boyutsal ölçüm yapmaktadır. Bağlanma kategorik olarak ele alınmamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan akademik personel Akdeniz bölgesinde yer alan bir üniversitede görev yapmaktadır. Farklı bölgelerdeki üniversitelerde görev yapan akademik personellerden veri toplanmamıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılara bağlanma ve eş tükenmişliği ilişkisinde çift uyumu değişkeninin aracılık etkisinin incelenmesi önerilmektedir. Öte yandan iş-aile ile ilgili streslerle bağlanma özellikleri, eş bakım verme, eş desteği ve evlilikle ilgili fonksiyonların birlikte ele alınıp incelenmesinin bağlanmanın evlilik ilişkisine etkilerini daha geniş çerçeveden gözlemle fırsatı sunacağı düşünülmektedir. Alandaki uygulamacılara ise evlilik ve aile danışmanlığı hizmetleri verilirken eşlerdeki tükenme ile ilgili çalışmalarda bireylerin bağlanma ile ilgili yaşantılarının gündeme getirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abouserie, R. (1996). "Stress, Coping Strategies and Job Satisfaction in University Academic Staff". Educational Psychology, 16(1):49-56.
- Ardıç, K. ve Polatçı, S. (2008). "Tükenmişlik Sendromu Akademisyenler Üzerinde Bir Uygulama (GOÜ Örneği)". İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2): 69-96.
- Arslan, E., Arslan, C. ve Arı, R. (2012). "An Investigation of Interpersonal Problem Solving Approaches with Respect to Attachment Styles". Educational Sciences: Theory and Practice, 12(1): 15-23.
- Blix, A. G., Cruise, R. J., Mitchell, B. M. & Blix, G. G. (1994). "Occupational Stress Among University Teachers". Educational Research, 36(2): 157-169.
- Bowlby, John. Bağlanma ve Kaybetme: Bağlanma. İstanbul, Pinhan Yayınevi, 2012.
- Bowlby, John. Bağlanma ve Kaybetme: Ayrılma, İstanbul, Pinhan Yayınevi, 2014.
- Brennan, Kelly. A., Clark, Catherine. L., & Shaver, Philip. R. Self-Report Measurement of Adult Attachment: An Integrative Overview in J. A. Simpson & W. S. Rholes (Ed.) Attachment Theory and Close Relationships, (s. 46-76), New York, Guilford, 1998.
- Budak, G. ve Sürgevil, O. (2005). "Tükenmişlik ve Tükenmişliği Etkileyen Örgütsel Faktörlerin Analizine İlişkin Akademik Personel Üzerinde Bir Uygulama". Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2): 95-108.
- Büyüköztürk, Şener, Kılıç Çakmak, Ebru, Akgün, Özcan E., Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara, Pegem Akademi Yayınevi, 2008.
- Collins, N. L. (1996). "Working Models of Attachment: Implications for Explanation, Emotion, and Behavior". Journal of Personality and Social Psychology, 71(4): 810-832.
- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2000). "A Safe Haven: An Attachment Theory Perspective on Support Seeking and Caregiving in Intimate Relationships". Journal of Personality and Social Psychology, 78(6): 1053-1073.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). "Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality In Dating Couples". Journal of Personality and Social Psychology, 58(4): 644-663.
- Çaprı, B. (2008). "Eş Tükenmişliğini Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi". Yayınlanmamış doktora tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Çaprı, B. ve Gökçakan, Z. (2013). "Eş Tükenmişliğini Yordayan Değişkenler". İlköğretim Online, 12(2): 561-574.

- Davila, J., & Bradbury, T. N. (2001). "Attachment Insecurity and The Distinction between Unhappy Spouses Who Do And Do Not Divorce." *Journal of Family Psychology*, 15(3): 371-393.
- Drake, K. E. (2014). "The Effects Of Adult Romantic Attachment Anxiety and Avoidance on Facets of Compliance". *Personality and Individual Differences*, cilt: 59, s.21-26.
- Ergin, C. (1995). "Akademisyenlerde Tükenmişlik ve Çeşitli Stres Kaynaklarının İncelenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, cilt:12, s.37-50.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). "An Item Response Theory Analysis of Self-Report Measures of Adult Attachment". *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2): 350-365
- Gillespie, N. A., Walsh, M., Winefield, A. H., Dua, J., & Stough, C. (2001). "Occupational Stress in Universities: Staff Perceptions of The Causes, Consequences and Moderators Of Stress". *Work & Stress*, 15(1): 53-72.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2012.
- Schumann, K. & Orehek, E. (2019). "Avoidant and Defensive: Adult Attachment and Quality of Apologies". *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(3): 809-833
- Kızıldağ, S. ve Vatan, S. (2016). "Evlü Birlerde Eş Tükenmişliğini Yordamada Bağlanma ve Duygu Düzenleme Özelliklerinin İncelenmesi". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3): 1069-1094.
- Kızıldağ, S. ve Yıldırım, İ. (2018). "Testing a Couple Burnout Model". *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49): 101-116.
- Kong, S. S., Kang, D. R., Oh, M. J., & Kim, N. H. (2018). "Attachment Insecurity As a Mediator of The Relationship between Childhood Trauma and Adult Dissociation". *Journal of Trauma & Dissociation*, 19(2): 214-231.
- Koolae, A., & Adibrad, N. (2010). "The Comparison of Relationship Beliefs and Couples Burnout in Women Who Apply for Divorce and Women Who Want to Continue Their Marital Life". *Iranian Journal of Psychiatry*, 5(1): 35-39.
- Laes, T., & Laes, T. (2001) "Career Burnout and Its Relationship to Couple Burnout in Finland". The Symposium conducted at the annual convention of The American Psychological Association, San Francisco, ABD, 24-28 Ağustos 2001.
- Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G., & Lee, R. A. (2013). "Attachment Styles As Predictors of Facebook-Related Jealousy and Surveillance in Romantic Relationships". *Personal Relationships*, 20(1): 1-22.
- Matthews, L. S., Conger, R. D., & Wickrama, K. A. S. (1996). "Work-Family Conflict and Marital Quality: Mediating Processes". *Social Psychology Quarterly*, 59(1): 62-79.
- Mikulincer, M., Florian, V., Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2002). "Attachment Security in Couple Relationships: A Systemic Model and Its Implications for Family Dynamics". *Family Process*, 41(3): 405-434.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R., Bar-On, N., & Ein-Dor, T. (2010). "The Pushes and Pulls of Close Relationships: Attachment Insecurities and Relational Ambivalence". *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(3): 450-468.
- Molero, F., Shaver, P., Fernández, I., & Recio, P. (2017). "Attachment Insecurities, Life Satisfaction, and Relationship Satisfaction from A Dyadic Perspective: The Role of Positive and Negative Affect". *European Journal of Social Psychology*, cilt: 47, s.337-347.
- Nikoubakht, N., Karimi, U., & Bahrami, H. (2011). "Couple Burnout among Fertilized and Unfertilized Women Referred to Valiasr Reproductive Center, Tehran". *Iranian Journal of Epidemiology*, 7(1): 32-37.
- Özpolat Yılmaz, A. G., Ayaz, T., Konağ, Ö.ve Özkan, A. (2014). "Attachment Style and Perceived Social Support As Predictors of Biopsychosocial Adjustment to Cancer". *Turkish Journal of Medical Sciences*, 44(1): 24-30.
- Paley, B., Cox, M. J., Burchinal, M. R., & Payne, C. C. (1999). "Attachment and Marital Functioning: Comparison of Spouses With Continuous-Secure, Earned-Secure, Dismissing, and Preoccupied Attachment Stances." *Journal of Family Psychology*, 13(4): 580-597.
- Pamuk, M., & Durmuş, E. (2015). "Investigation of Burnout in Marriage". *International Journal of Human Sciences*, 12(1): 162-177.
- Pines, Ayala. Malach. *Couple Burnout: Causes and Cures*. New York, Routledge, 1996.

- Pines, A. M., Neal, M. B., Hammer, L. B., & Ickson, T. (2011). "Job Burnout And Couple Burnout in Dual-Earner Couples in The Sandwiched Generation". *Social Psychology Quarterly*, 74(4): 361-386.
- Pines, A. M., & Nunes, R. (2003). "The Relationship Between Career and Couple Burnout: Implications for Career and Couple Counseling". *Journal of Employment Counseling*, 40(2): 50-64.
- Pishva, N., & Besharat, M. A. (2011). "Relationship Attachment Styles With Positive and Negative Perfectionism". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, cilt: 30, s.402-406.
- Pollard, S. E., Riggs, S. A., & Hook, J. N. (2014). "Mutual Influences in Adult Romantic Attachment, Religious Coping, and Marital Adjustment". *Journal of Family Psychology*, 28(5): 615-624.
- Porter, L. S., Keefe, F. J., Davis, D., Rumble, M., Scipio, C., & Garst, J. (2012). "Attachment Styles in Patients With Lung Cancer and Their Spouses: Associations with Patient and Spouse Adjustment." *Supportive Care in Cancer*, 20(10): 2459-2466.
- Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M., & McGinn, M. M. (2014). "Marital Quality and Health: A Meta-Analytic Review". *Psychological Bulletin*, 140(1): 140-187.
- Seiffge-Krenke, I., & Burk, W. J. (2015). "The Dark Side of Romantic Relationships: Aggression in Adolescent Couples and Links to Attachment". *Mental Health & Prevention*, 3(4): 135-142.
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). "Attachment-Related Psychodynamics". *Attachment & Human Development*, 4(2): 133-161.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., & Nelligan, J. S. (1992). "Support Seeking and Support Giving within Couples in An Anxiety-Provoking Situation: The Role of Attachment Styles". *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(3): 434-446.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S., Oriña, M. M., & Grich, J. (2002). "Working Models of Attachment, Support Giving, and Support Seeking In A Stressful Situation". *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(5): 598-608.
- Story, L. B., & Bradbury, T. N. (2004). "Understanding Marriage and Stress: Essential Questions and Challenges". *Clinical Psychology Review*, 23(8): 1139-1162.
- Ulu, I. P., & Tezer, E. (2010). "Adaptive and Maladaptive Perfectionism, Adult Attachment, and Big Five Personality Traits". *The Journal of Psychology*, 144(4): 327-340.
- Widom, C. S., Czaja, S. J., Kozakowski, S. S., & Chauhan, P. (2018). "Does Adult Attachment Style Mediate The Relationship Between Childhood Maltreatment and Mental and Physical Health Outcomes?" *Child Abuse & Neglect*, cilt:76, s.533-545.
- Wright, M. F. (2017). "Intimate Partner Aggression and Adult Attachment Insecurity: The Mediation of Jealousy and Anger". *Evolutionary Behavioral Sciences*, 11(2): 187-198.
- Yıldızhan, E. (2017). "Bağlanma Teorisi ve Bağlanma Bozukluklarına Genel Bir Bakış". *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 22(1): 66-72.